

Αρχές Αγροτικής Οικονομίας & Πολιτικής

Καθηγητής Θρασύβουλος Μανιός
Τμήμα Γεωπονίας
Σχολή Γεωπονικών Επιστημών
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Αρχές Αγροτικής Οικονομίας & Πολιτικής

Διάλεξη 3 & 4

Ανακεφαλαίωση Διάλεξης 1

- **Σπανιότητα:** Οι πόροι (γη, νερό, κεφάλαιο, εργασία) είναι περιορισμένοι — οι ανάγκες απεριόριστες.
- **3 Βασικά ερωτήματα:** Τι να παραχθεί; Πώς να παραχθεί; Για ποιον να παραχθεί;
- **Κόστος ευκαιρίας:** Η αξία της καλύτερης εναλλακτικής που θυσιάζεται σε κάθε επιλογή.
- **Διάλεξη #2:** Πώς μετατρέπονται αυτές οι επιλογές σε τιμές μέσω της αγοράς;

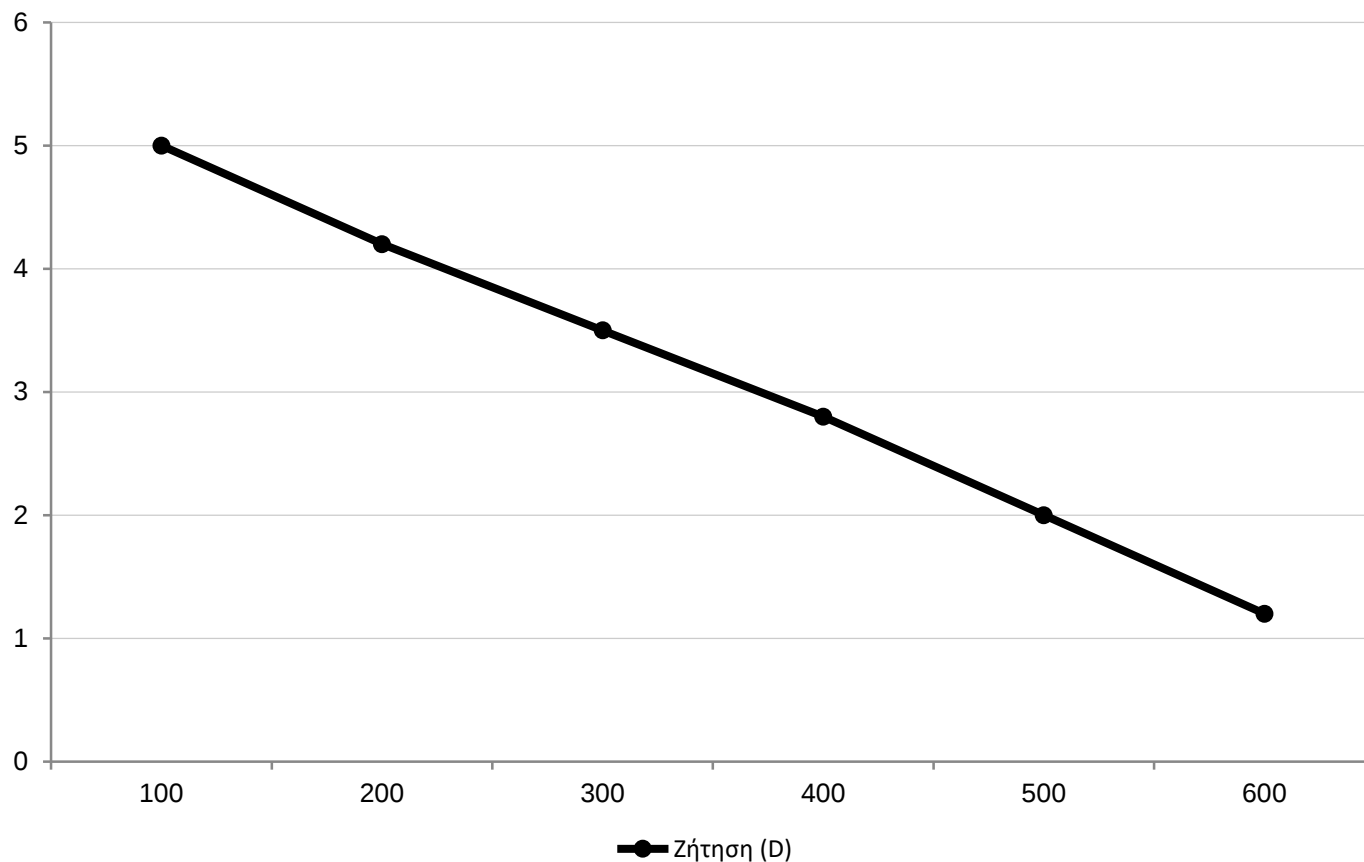
Τι Είναι η Αγορά;

- Η αγορά είναι ο μηχανισμός (φυσικός ή εικονικός) μέσω του οποίου αγοραστές και πωλητές αλληλεπιδρούν για να ανταλλάξουν αγαθά/υπηρεσίες σε μια τιμή.
- **Αγοραστές (Ζήτηση):**
 - Καταναλωτές, μεταποιητές, έμποροι/εξαγωγείς, κράτος (δημόσιες αγορές)
- **Πωλητές (Προσφορά):**
 - Αγρότες/παραγωγοί, συνεταιρισμοί, ομάδες παραγωγών, εισαγωγείς
- Στη γεωργία η αγορά έχει ιδιαιτερότητες: εποχικότητα, φθαρτότητα, γεωγραφική διασπορά παραγωγών, ασυμμετρία πληροφόρησης.

Νόμος της Ζήτησης (Demand)

- **Νόμος:** Όταν η τιμή ενός αγαθού αυξάνεται (*ceteris paribus* - με αμετάβλητα τα λοιπά στοιχεία), η ζητούμενη ποσότητα από τον καταναλωτή μειώνεται — και αντίστροφα.
- Γιατί ισχύει στα αγροτικά προϊόντα;
 - Φαινόμενο εισοδήματος: Ακριβότερο ελαιόλαδο → λιγότερη κατανάλωση
 - Φαινόμενο υποκατάστασης: Αυξάνεται η τιμή βοδινού → στροφή σε κοτόπουλο ή χοιρινό.
 - Φθίνουσα οριακή χρησιμότητα: Κάθε επιπλέον κιλό φρούτων προσφέρει λιγότερη ικανοποίηση.

Καμπύλη Ζήτησης

Η **καμπύλη ζήτησης** είναι η γραφική παράσταση που δείχνει τη σχέση μεταξύ της **τιμής** ενός αγαθού και της ποσότητας που οι καταναλωτές **επιθυμούν και μπορούν να αγοράσουν** σε μια δεδομένη χρονική περίοδο.

Βασικά σημεία:

- Αρνητική κλίση: Τιμή αυξάνεται → Ποσότητα που ΖΗΤΟΥΝ οι καταναλωτές μειώνεται
- Ceteris paribus: ισχύει μόνο αν οι υπόλοιποι παράγοντες μένουν σταθεροί
- Αλλαγή τιμής = κίνηση πάνω στην καμπύλη
- Αλλαγή άλλου παράγοντα = μετατόπιση καμπύλης

Παράγοντες που Μετατοπίζουν τη Ζήτηση

Ενώ η μεταβολή της **τιμής** προκαλεί κίνηση πάνω στην ίδια καμπύλη, η μεταβολή άλλων παραγόντων προκαλεί **μετατόπιση** ολόκληρης της:

- **Δεξιά (Αύξηση Ζήτησης):** Λόγω αύξησης του εισοδήματος (για κανονικά αγαθά) ή αύξησης της τιμής των υποκατάστατων.
- **Αριστερά (Μείωση Ζήτησης):** Λόγω μείωσης του εισοδήματος ή αλλαγής των προτιμήσεων των καταναλωτών.

Παράδειγμα: Ζήτηση Ελαιολάδου

Τι συμβαίνει στη ζήτηση ελληνικού ελαιολάδου;

- Αύξηση τουρισμού → δεξιά μετατόπιση ($\uparrow$ ζήτηση): περισσότεροι τουρίστες γνωρίζουν & ζητούν ελληνικό λάδι.
- Μεσογειακή δίαιτα trend παγκοσμίως → δεξιά μετατόπιση: αυξημένη ζήτηση από Ασία, Αμερική.
- Οικονομική κρίση — πτώση εισοδήματος → αριστερή μετατόπιση ($\downarrow$ ζήτηση): στροφή σε φθηνότερα σπορέλαια.
- Σκάνδαλο νοθείας ελαιολάδου → αριστερή μετατόπιση: απώλεια εμπιστοσύνης καταναλωτών.

Ελαστικότητα Ζήτησης

- **Ορισμός:** Η ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή μετρά πόσο «ευαίσθητη» είναι η ζητούμενη ποσότητα σε αλλαγές της τιμής.
- **Τύπος:**
 - $E_d = (\% \text{ Μεταβολή Ζητούμενης Ποσότητας}) / (\% \text{ Μεταβολή Τιμής})$
 - $E_d = (\Delta Q / Q) / (\Delta P / P)$
- Η ελαστικότητα ζήτησης είναι πάντα αρνητική (αντίστροφη σχέση τιμής-ποσότητας), αλλά συνήθως χρησιμοποιούμε την απόλυτη τιμή $|E_d|$.

Ελαστικότητα Ζήτησης: Παράδειγμα

- **Παράδειγμα: Ντομάτες**

- Η τιμή αυξάνεται από 1,50€ σε 2,00€/κιλό (+33%)
- Η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται από 600 σε 500 τόνους (-17%)
- $E_d = -17\% / +33\% = -0,5 \rightarrow |E_d| = 0,5 < 1 \rightarrow \text{Ανελαστική ζήτηση}$

Κατηγορία	$ E_d $	Ερμηνεία
Ανελαστική	< 1	Η ποσότητα αντιδρά λίγο στην τιμή
Μοναδιαία	$= 1$	Ίση ποσοστιαία μεταβολή
Ελαστική	> 1	Η ποσότητα αντιδρά πολύ στην τιμή
Τελείως ανελαστική	$= 0$	Η ζήτηση δεν αλλάζει (π.χ. ινσουλίνη)
Τελείως ελαστική	$= \infty$	Μικρή $\uparrow$ τιμής $\rightarrow$ μηδενική ζήτηση

Γιατί τα Αγροτικά Προϊόντα Έχουν Ανελαστική Ζήτηση;

- Βασικά αγαθά (ανάγκες): Τα τρόφιμα είναι απαραίτητα — δεν μπορούμε να σταματήσουμε να τρώμε. Ακόμα κι αν η τιμή ανεβεί, η κατανάλωση μειώνεται ελάχιστα.
- Λίγα υποκατάστατα: Το ψωμί, το λάδι, το γάλα δεν αντικαθίστανται εύκολα από κάτι εντελώς διαφορετικό.
- Μικρό ποσοστό εισοδήματος: Τα βασικά τρόφιμα αποτελούν μικρό % του προϋπολογισμού → η αύξηση τιμής δεν «πονάει» αρκετά.
- Συνήθεια κατανάλωσης: Οι διατροφικές συνήθειες αλλάζουν αργά — αδράνεια συμπεριφοράς.

Καμπύλη Ζήτησης: Αριθμητικό Παράδειγμα

Παράδειγμα: Αγορά ελαιολάδου σε μια περιφέρεια (Ενδεικτικά μεγέθη, για διδακτική χρήση)

Τιμή (€/λίτρο)	Qd (τόνοι/μήνα)	Μεταβολή τιμής	Μεταβολή Qd
4,00	1.000	—	—
5,00	850	+25%	-15%
6,00	720	+20%	-15,3%
7,00	600	+16,7%	-16,7%
8,00	500	+14,3%	-16,7%
10,00	350	+25%	-30%

Παρατήρηση: Καθώς η τιμή αυξάνεται, η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται σταθερά — αλλά η μείωση δεν είναι ανάλογη. Στις 10€/λίτρο οι καταναλωτές μειώνουν δραστικά, στρεφόμενοι σε φθηνότερα σπορέλαια (φαινόμενο υποκατάστασης).

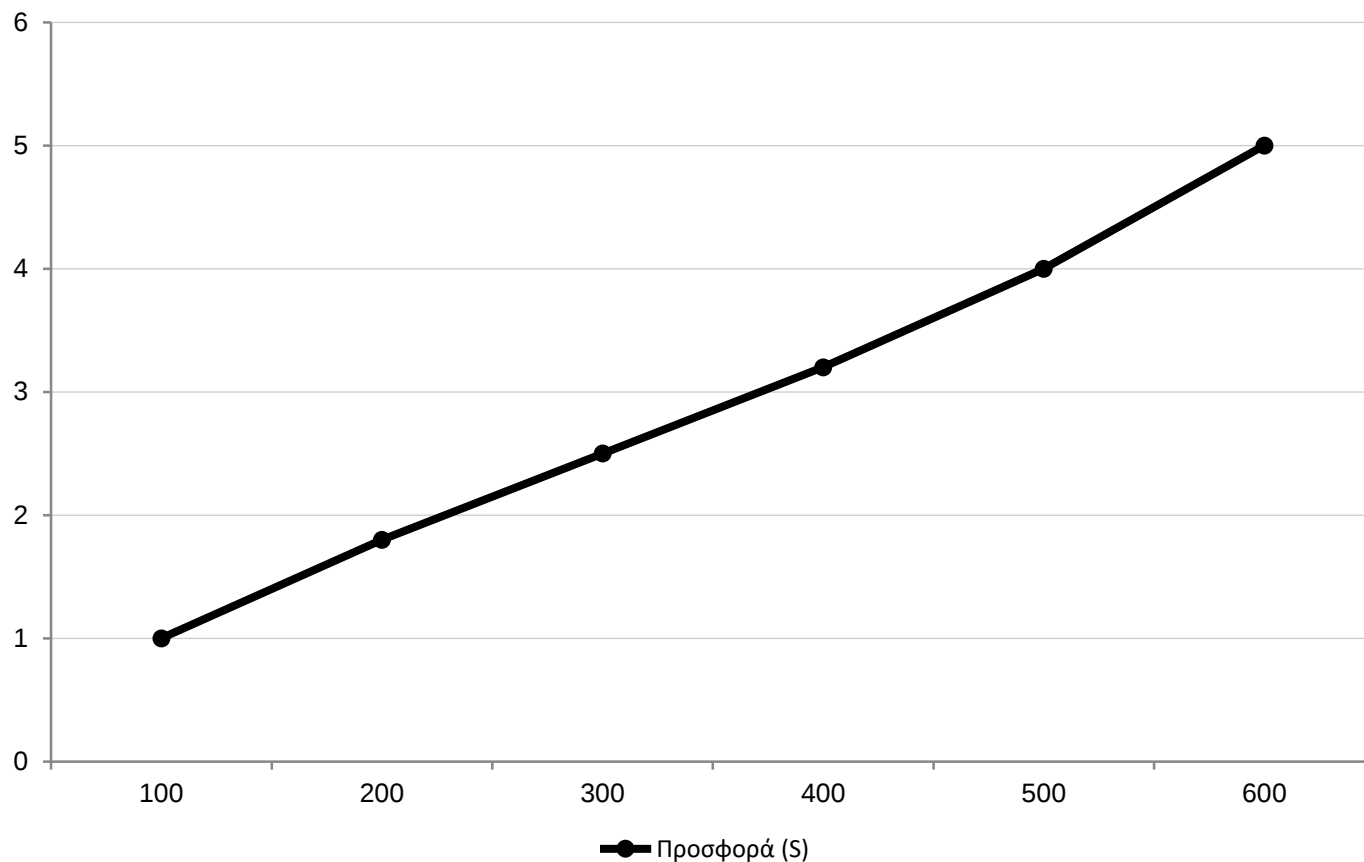
Καμπύλη Ζήτησης: Υπολογισμός

- **Ερώτηση: Αν η τιμή αυξηθεί από 5€ σε 6€/λίτρο, πόσο μειώνεται η ζήτηση;**
 - Αρχική τιμή: $P_1 = 5,00\text{€}$ → Αρχική ποσότητα: $Q_1 = 850$ τόνοι
 - Νέα τιμή: $P_2 = 6,00\text{€}$ → Νέα ποσότητα: $Q_2 = 720$ τόνοι
 - Μεταβολή τιμής: $\Delta P = (6-5)/5 = +20\%$
 - Μεταβολή ποσότητας: $\Delta Q = (720-850)/850 = -15,3\%$
 - **Ελαστικότητα: $E_d = -15,3\% / +20\% = -0,76$**
 - **$|E_d| = 0,76 < 1 \rightarrow$ Ανελαστική ζήτηση**
- Ερμηνεία: Το ελαιόλαδο είναι βασικό αγαθό — η αύξηση τιμής κατά 20% μειώνει τη ζήτηση μόνο κατά 15,3%. Ο καταναλωτής «απορροφά» μέρος της αύξησης επειδή δεν μπορεί εύκολα να αντικαταστήσει το λάδι στη διατροφή του.

Νόμος της Προσφοράς

- **Νόμος:** Όταν η τιμή ενός αγαθού αυξάνεται (*ceteris paribus*), η προσφερόμενη ποσότητα από τον παραγωγό αυξάνεται — και αντίστροφα.
- Γιατί ισχύει στη γεωργία;
 - Κίνητρο κέρδους: Υψηλότερη τιμή → αξίζει να καλλιεργηθούν περισσότερα στρέμματα ή να χρησιμοποιηθούν εντατικότερες εισροές.
 - Αύξηση οριακού κόστους: Η καλλιέργεια πρόσθετων στρεμμάτων χαμηλότερης ποιότητας γης αυξάνει το κόστος/μονάδα.
 - Χρονική υστέρηση: Στη γεωργία η αντίδραση στην τιμή καθυστερεί — η σπορά γίνεται μήνες πριν τη συγκομιδή.

Καμπύλη Προσφοράς

Η **Καμπύλη Προσφοράς** (Supply Curve) είναι η γραφική παράσταση της σχέσης μεταξύ της **τιμής** ενός αγαθού και της **ποσότητας** που οι **παραγωγοί** είναι **διατεθειμένοι να προσφέρουν** στην αγορά.

Βασικά σημεία:

- **Θετική κλίση:** Τιμή αυξάνεται → Ποσότητα που είναι διατεθειμένοι να **ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ** αυξάνεται
- **Βραχυχρόνια:** πιο απότομη (δύσκολη γρήγορη προσαρμογή)
- Η παραγωγή δεν μπορεί να αυξηθεί αμέσως — χρειάζεται μια ολόκληρη καλλιεργητική περίοδο

Παράγοντες που Μετατοπίζουν την Προσφορά

Η καμπύλη μετατοπίζεται ολόκληρη (δεξιά για αύξηση, αριστερά για μείωση) όταν μεταβάλλονται άλλοι παράγοντες εκτός της τιμής:

- **Τιμές Παραγωγικών Συντελεστών:** Αύξηση στο κόστος (π.χ. μισθοί, πρώτες ύλες) μετατοπίζει την καμπύλη αριστερά.
- **Τεχνολογία:** Η βελτίωση της τεχνολογίας μειώνει το κόστος και μετατοπίζει την καμπύλη δεξιά.
- **Αριθμός Επιχειρήσεων:** Περισσότερες επιχειρήσεις στην αγορά αυξάνουν την προσφορά (μετατόπιση δεξιά).
- **Καιρικές Συνθήκες:** Όταν οι καιρικές συνθήκες είναι ιδανικές (π.χ. επαρκείς βροχοπτώσεις, κατάλληλη θερμοκρασία), η παραγωγή αυξάνεται χωρίς να αυξηθεί το κόστος των εισροών.
Αποτέλεσμα: Η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται δεξιά. **Ερμηνεία:** Στην ίδια τιμή, οι παραγωγοί μπορούν πλέον να προσφέρουν μεγαλύτερη ποσότητα προϊόντος.

Ιδιαιτερότητες της Αγροτικής Προσφοράς

- **Βιολογικοί χρόνοι:** Η παραγωγή δεν «ανοίγει/κλείνει» σαν εργοστάσιο — χρειάζεται μήνες ή χρόνια (δένδρα).
- **Ευπάθεια στον καιρό:** Παγετός, ξηρασία, πλημμύρα → απρόβλεπτες μεταβολές προσφοράς.
- **Φθαρτότητα:** Τα νωπά προϊόντα δεν αποθηκεύονται εύκολα → πιεστική πώληση.
- **Γεωγραφική διασπορά:** Χιλιάδες μικροί παραγωγοί → δύσκολος συντονισμός προσφοράς.
- **Cobweb φαινόμενο:** Η σημερινή τιμή καθορίζει την αυριανή σπορά → κυκλικές διακυμάνσεις.

Ελαστικότητα Προσφοράς

- $Es = (\% \text{ Μεταβολή Προσφερόμενης Ποσότητας}) / (\% \text{ Μεταβολή Τιμής})$
- Στη γεωργία, η ελαστικότητα προσφοράς είναι χαμηλή, ιδίως βραχυχρόνια:
 - Βραχυχρόνια — Ανελαστική ($Es < 1$): Η παραγωγή έχει ήδη σπαρεί/φυτευτεί. Ο παραγωγός δεν μπορεί να αυξήσει τη συγκομιδή γιατί ο βιολογικός κύκλος είναι σταθερός.
 - Μακροχρόνια — Πιο ελαστική ($Es > 1$): Ο παραγωγός μπορεί να αλλάξει καλλιέργεια, να επεκτείνει εκτάσεις, να επενδύσει σε τεχνολογία ή να μπουν νέοι παραγωγοί.

Ελαστικότητα Προσφοράς: Αριθμητικό Παράδειγμα

Παράδειγμα: Προσφορά θερμοκηπιακής ντομάτας στην Κρήτη
(Ενδεικτικά μεγέθη, για διδακτική χρήση)

Τιμή (€/κιλό)	Qs βραχυχρ. (τόνοι)	Qs μακροχρ. (τόνοι)
0,60	2.800	1.500
0,80	3.000	2.500
1,00	3.200	3.500
1,20	3.350	4.800
1,50	3.500	6.500

Παρατήρηση: Βραχυχρόνια η παραγωγή αντιδρά ελάχιστα στην τιμή (η σοδειά είναι ήδη στο χωράφι). Μακροχρόνια οι παραγωγοί επεκτείνουν θερμοκήπια, αλλάζουν καλλιέργεια, εισέρχονται νέοι → η αντίδραση είναι πολύ μεγαλύτερη.

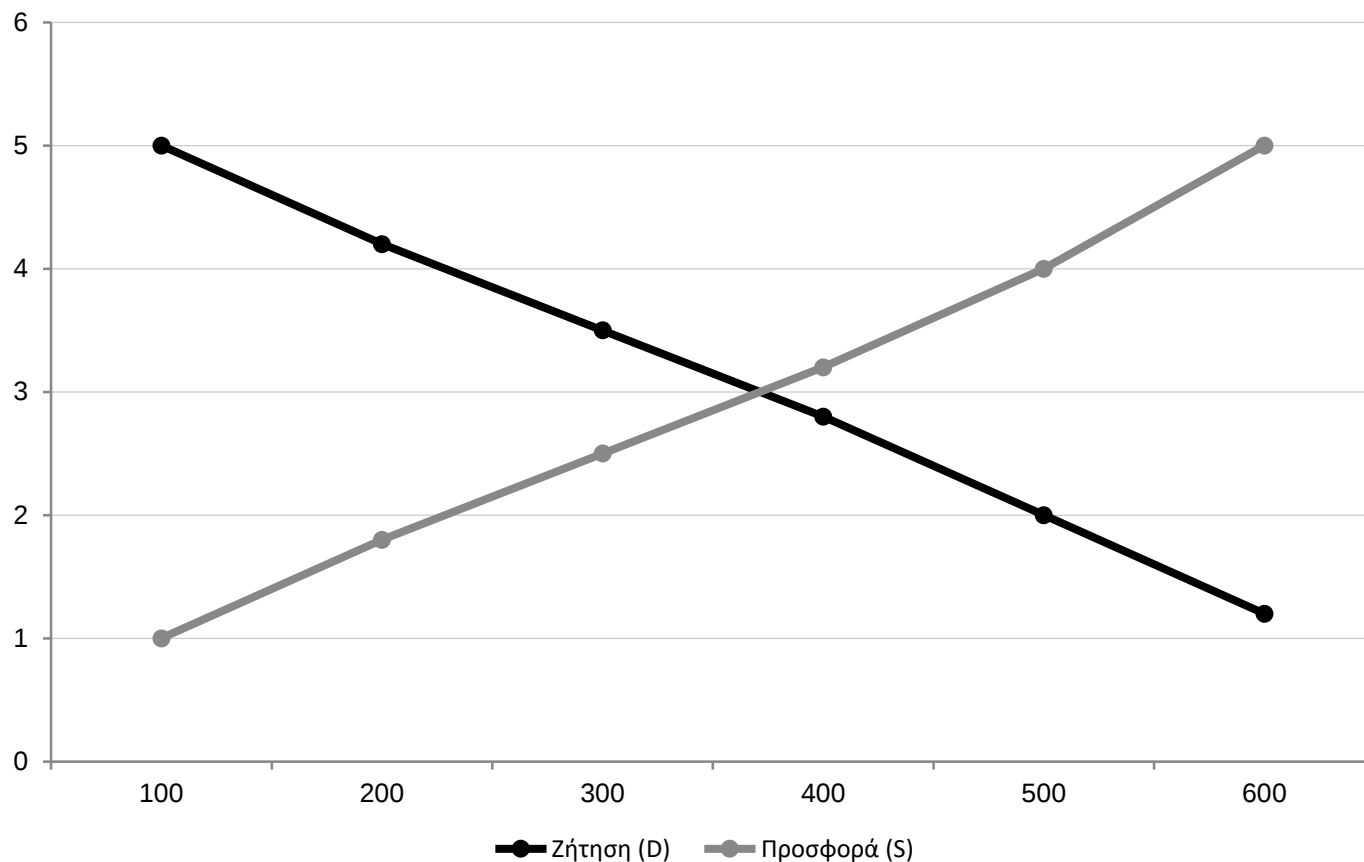
Ελαστικότητα Προσφοράς: Υπολογισμός

- Ερώτηση: Αν η τιμή ντομάτας αυξηθεί από 1,00€ σε 1,20€/κιλό (+20%), πόσο αυξάνεται η προσφορά;
- Βραχυχρόνια:
 - $Q_s: 3.200 \rightarrow 3.350$ τόνοι $\rightarrow \Delta Q_s = (3.350 - 3.200) / 3.200 = +4,7\%$
 - $E_s = +4,7\% / +20\% = 0,24 \rightarrow$ Πολύ ανελαστική ($E_s \ll 1$)
 - Η σοδειά δεν αλλάζει εύκολα εντός της ίδιας καλλιεργητικής περιόδου.
- Μακροχρόνια:
 - $Q_s: 3.500 \rightarrow 4.800$ τόνοι $\rightarrow \Delta Q_s = (4.800 - 3.500) / 3.500 = +37,1\%$
 - $E_s = +37,1\% / +20\% = 1,86 \rightarrow$ Ελαστική ($E_s > 1$)
 - Νέα θερμοκήπια, εντατικοποίηση, νέοι παραγωγοί $\rightarrow$ μεγάλη αντίδραση.

Ισορροπία Αγοράς

- **Ορισμός:** Ισορροπία επιτυγχάνεται στην τιμή όπου η ζητούμενη ποσότητα ισούται με την προσφερόμενη ($Q_d = Q_s$). Σε αυτό το σημείο δεν υπάρχει τάση αλλαγής.
- Στο σημείο ισορροπίας:
 - Δεν υπάρχει πλεόνασμα (αδιάθετη ποσότητα)
 - Δεν υπάρχει έλλειμμα (ανικανοποίητη ζήτηση)
 - Η αγορά «καθαρίζει» (market clearing)
- Αν η τιμή διαφέρει από την ισορροπία, δημιουργούνται πιέσεις που τείνουν να την επαναφέρουν.

Ισορροπία Αγοράς: Γράφημα

Σημείο Ισορροπίας (E):

- Τιμή ισορροπίας: ~3,0 €/κιλό
- Ποσότητα ισορρ.: ~300 τόνοι

- Q_d (demand) = Q_s (supply)
- Δεν υπάρχει πλεόνασμα
- Δεν υπάρχει έλλειμμα

Πλεόνασμα (Surplus)

- Όταν η τιμή > τιμή ισορροπίας $\rightarrow Q_s > Q_d$
- Οι παραγωγοί παράγουν περισσότερα από όσα ζητούν οι καταναλωτές.
- Αποτέλεσμα:
 - Αποθέματα αδιάθετων προϊόντων
 - Πίεση για μείωση τιμής
 - Σπατάλη (ιδίως σε νωπά αγροτικά προϊόντα)
- Η τάση επαναφοράς: οι πωλητές μειώνουν τιμές $\rightarrow$ η αγορά τείνει πίσω στην ισορροπία.

Έλλειμμα (Shortage)

- Όταν η τιμή < τιμή ισορροπίας $\rightarrow Q_d > Q_s$
- Οι καταναλωτές ζητούν περισσότερα από όσα παράγονται/διατίθενται.
- Αποτέλεσμα:
 - Ουρές / ελλείψεις ραφιών
 - Πίεση για αύξηση τιμής
 - «Μαύρη αγορά» σε ακραίες περιπτώσεις
- Η τάση επαναφοράς: οι αγοραστές ανταγωνίζονται $\rightarrow$ η τιμή ανεβαίνει προς την ισορροπία.

Το Φαινόμενο Cobweb (Ιστού Αράχνης)

- Η χρονική υστέρηση στη γεωργία δημιουργεί κυκλικές διακυμάνσεις τιμών και ποσοτήτων.
 - Χρονιά 1: Υψηλή τιμή πατάτας → πολλοί παραγωγοί σπέρνουν πατάτα
 - Χρονιά 2: Μεγάλη παραγωγή → πλεόνασμα → πτώση τιμής
 - Χρονιά 3: Χαμηλή τιμή → λιγότεροι σπέρνουν πατάτα
 - Χρονιά 4: Μικρή παραγωγή → έλλειψη → αύξηση τιμής
 - **Ο κύκλος επαναλαμβάνεται...**
- Η συμβολαιακή γεωργία και οι συνεταιρισμοί μπορούν να μετριάσουν αυτές τις διακυμάνσεις.

Παράδειγμα: Αγορά Ντομάτας στην Κρήτη

Ενδεικτικά στοιχεία αγοράς θερμοκηπιακής ντομάτας (Κρήτη)
(Ενδεικτικά μεγέθη, για διδακτική χρήση)

Τιμή (€/κιλό)	Qd (τόνοι)	Qs (τόνοι)	Κατάσταση
0,60	5.000	2.000	Έλλειμμα
0,80	4.200	3.000	Έλλειμμα
1,00	3.500	3.500	Ισορροπία ✓
1,20	2.800	4.500	Πλεόνασμα
1,50	2.000	5.500	Πλεόνασμα

Τιμή ισορροπίας: 1,00 €/κιλό — Ποσότητα ισορροπίας: 3.500 τόνοι

Σενάριο Α: Αύξηση Τιμής Λιπασμάτων +30%

- Τι συμβαίνει στην αγορά ντομάτας;
 - Αύξηση κόστους παραγωγής: Τα λιπάσματα αποτελούν σημαντικό μέρος του μεταβλητού κόστους → αυξάνεται το κόστος/κιλό.
 - Μετατόπιση προσφοράς αριστερά: Στην ίδια τιμή, οι παραγωγοί είναι πρόθυμοι/ικανοί να προσφέρουν λιγότερη ποσότητα.
 - Νέα ισορροπία: Τιμή $\uparrow$ (π.χ. 1,00€ $\rightarrow$ 1,15€) και Ποσότητα $\downarrow$ (3.500 $\rightarrow$ 3.100 τόνοι).
 - Επίπτωση στον παραγωγό: Αν η αύξηση τιμής < αύξηση κόστους $\rightarrow$ μείωση κέρδους. Πιθανή εγκατάλειψη μονάδων.

Σενάριο Β: Ένταξη Νέας Χώρας στην ΕΕ

- Υπόθεση: Ελεύθερη κυκλοφορία αγροτικών προϊόντων με μεγάλη αγροτική χώρα.
- **Επίδραση στην Προσφορά:**
 - ↑ Αριθμός παραγωγών → μετατόπιση προσφοράς δεξιά
 - ↑ Ανταγωνισμός σε τιμές → πίεση μείωσης τιμής
 - Πιθανά φθηνότερα εισαγόμενα → αντικατάσταση εγχώριας παραγωγής
- **Επίδραση στη Ζήτηση:**
 - ↑ Μέγεθος αγοράς → πρόσβαση σε εκατομμύρια νέους καταναλωτές
 - ↑ Ευκαιρίες εξαγωγών → ελληνικό ελαιόλαδο, τυριά, μέλι
 - Νέα ζήτηση premium → τμηματοποίηση αγοράς ποιότητας

Κρατική Παρέμβαση στις Αγροτικές Αγορές

- Γιατί παρεμβαίνει το κράτος;
 - Προστασία εισοδήματος παραγωγών (σταθερότητα)
 - Προστασία καταναλωτών (προσιτά τρόφιμα)
 - Εθνική επισιτιστική ασφάλεια
 - Διόρθωση «αποτυχιών αγοράς» (ασύμμετρη πληροφόρηση, εξωτερικότητες)
- Βασικά εργαλεία:
 - Κατώτατες τιμές (price floors) — προστατεύουν τον παραγωγό
 - Ανώτατες τιμές (price ceilings) — προστατεύουν τον καταναλωτή

Κατώτατη Τιμή (Price Floor)

- **Ορισμός:** Η κυβέρνηση ορίζει μια ελάχιστη τιμή πάνω από την ισορροπία, για να προστατεύσει τους παραγωγούς.
- Παράδειγμα: Κατώτατη τιμή γάλακτος στην ΕΕ
 - ✓ Εξασφαλίζει ελάχιστο εισόδημα στους κτηνοτρόφους
 - ✓ Σταθεροποιεί την παραγωγή — αποφυγή εγκατάλειψης
 - ✗ Δημιουργεί πλεόνασμα ($Q_s > Q_d$)
 - ✗ Κόστος αποθήκευσης/καταστροφής αδιάθετων ποσοτήτων
 - ✗ Υψηλότερη τιμή για τον καταναλωτή
- Η ΚΑΠ χρησιμοποιούσε εκτεταμένα κατώτατες τιμές — σήμερα έχει μειωθεί σημαντικά η χρήση τους.

Ανώτατη Τιμή (Price Ceiling)

- **Ορισμός:** Η κυβέρνηση ορίζει μια μέγιστη τιμή κάτω από την ισορροπία, για να προστατεύσει τους καταναλωτές.
- Παράδειγμα: Ανώτατη τιμή ψωμιού σε περίοδο κρίσης
 - ✓ Κρατά τα βασικά τρόφιμα προσιτά σε χαμηλά εισοδήματα
 - ✓ Πολιτικά δημοφιλές μέτρο σε κρίσεις
 - ✗ Δημιουργεί έλλειμμα ($Q_d > Q_s$)
 - ✗ Μείωση κινήτρου παραγωγής → μακροχρόνια μείωση προσφοράς
 - ✗ Πιθανή ανάπτυξη «μαύρης αγοράς»

Ερωτήσεις Κριτικής Σκέψης

- Γιατί η τιμή του ελαιολάδου μπορεί να τριπλασιαστεί σε μια χρονιά κακής σοδειάς, ενώ η τιμή του σίτου αντιδρά λιγότερο;
- Αν η κυβέρνηση θέσει ανώτατη τιμή στις ντομάτες, πώς θα επηρεαστεί η παραγωγή θερμοκηπίου;
- Πώς θα αντιδρούσε η αγορά κρητικής ντομάτας αν ταυτόχρονα αυξηθεί η τιμή ενέργειας ΚΑΙ μειωθεί το εισόδημα των καταναλωτών;
- Σε ποιο προϊόν θα ήταν πιο αποτελεσματική μια κατώτατη τιμή: στο γάλα ή στο σαφράν; Γιατί;

Ανακεφαλαίωση Διαλέξεων 2 & 3

- Αγορά: Μηχανισμός αλληλεπίδρασης αγοραστών–πωλητών μέσω τιμών.
- Νόμος Ζήτησης: Τιμή $\uparrow \rightarrow$ Ποσότητα $\downarrow$ (αρνητική σχέση).
- Νόμος Προσφοράς: Τιμή $\uparrow \rightarrow$ Ποσότητα $\uparrow$ (θετική σχέση).
- Ισορροπία: Σημείο όπου $Q_d = Q_s$ — δεν υπάρχει πίεση αλλαγής.
- Ελαστικότητα: Τα αγροτικά προϊόντα τείνουν να έχουν ανελαστική ζήτηση & προσφορά.
- Cobweb: Η χρονική υστέρηση δημιουργεί κυκλικές διακυμάνσεις.
- Κρατική παρέμβαση: Κατώτατες/ανώτατες τιμές — πλεονεκτήματα αλλά και στρεβλώσεις.
- **$\rightarrow$ □ Διάλεξη 4 & 5: Κόστος Παραγωγής, Κερδοφορία & Αποφάσεις Εκμετάλλευσης**